

INITIATIV 5.4: Opsporing af krigstraumer blandt flygtninge og borgere fra Ukraine

Fremsat af: Radikale Venstre

Formål og indhold:

Godt 9 % af flygtningene i Danmark er diagnosticeret med en traumerelateret lidelse. Dette tal er betydeligt lavere end de 30-50 %, som flere danske og udenlandske studier gennem de senere år har anslået har traumer.

Den manglende evne til at opspore og behandle flygtninge med traumer har i 2018 fået rigsrevisionen til at kritisere regionerne og Udlændinge- og Integrationsministeriet.

I dag modtager Danmark relativt få registrerede flygtninge og relativt mange ukrainere, der ikke er registreret som flygtninge, men i realiteten er krigsflygtninge. Radikale ønsker at sikre en bedre opsporing af personer med krigstraumer. Dette bør ske gennem et projekt der udarbejdes i forbindelse med de relevante civilsamfundsorganisationer, som regionen i dag samarbejder med på området.

Administrationens bemærkninger:

Enhver person, der har bopæl i Danmark (dvs. er tilmeldt folkeregistret), har ret til alle offentlige sundhedsydelser. Det betyder fx for indvandrere og anerkendte flygtninge med lovligt ophold i Danmark, at de ved tilmelding til folkeregistret opnår adgang til alle sundhedsydelser. Tilsvarende gælder uledsagede eller ledsagede flygtningebørn, der får opholdstilladelse.

Flygtninge fra Ukraine, der har ophold efter "Lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine" (kaldet særloven) har ret til alle sundhedslovens ydelser efter registrering i Det Centrale Personregister (CPR) på lige fod med andre, der har bopæl i Danmark. Regionerne er i *Aftale om regionernes økonomi for 2025* blevet kompenseret for eventuelle budgetudfordringer foranlediget af merudgifter i denne forbindelse. Fordrevne fra Ukraine, der ikke har søgt om opholdstilladelse efter særloven, har samme rettigheder som turister fra 3. lande. De har ret til akut behandling og fortsat behandling.

Opsporing og behandling af krigstraumer i Region Hovedstaden

Krigstraumer dækker over en række psykiske og fysiske reaktioner, der opstår som følge af voldsomme oplevelser under krigsforhold. Administrationen har i nedenstående kvalificering af forslaget fokus på tilbud til behandling af posttraumatisk stresssyndrom (PTSD), da traumerelaterede lidelser oftest kommer til udtryk som PTSD.

Opsporing for PTSD foregår i den primære sundhedssektor, mens regionerne har ansvaret for udredning og behandling. I Region Hovedstaden kan personer med PTSD-symptomer få udredning og behandling enten i den offentlige psykiatri eller hos private behandlere. Patienter med PTSD henvises fra den primære sundhedssektor til behandling i de psykoterapeutiske ambulatorier på forskellige psykiatriske centre i regionen. Psykiatrisk Center Ballerup har specialiseret sig i de mest komplicerede tilfælde og hjælper også traumatiserede flygtninge gennem Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri.

Region Hovedstadens Psykiatri har oplyst, at der som hovedregel ikke opleves kapacitetsudfordringer i forhold til udredning og behandling for PTSD, idet kapaciteten til behandling af PTSD på hovedfunktions- og regionsfunktionsniveau i store træk stemmer overens med henvisningerne. Region Hovedstaden overholder samtidig den lovbestemte Udrednings- og Behandlingsret. Der kan dog være sæson-udsving, der medfører periodevis kapacitetsproblemer. I disse situationer tilbydes patienterne behandling i private behandlingstilbud, som finansieres af regionen.

Forslag til konkrete indsatser

I civilsamfundet er der en række organisationer, der har flygtninge, som en del af deres målgruppe eller har indsatser til flygtninge. Derudover er der i civilsamfundet en række indsatser til udsatte mennesker, hvor flygtninge med krigstraumer også er en stor del af målgruppen.

Administrationen vurderer, at det er hensigtsmæssigt at styrke opsporingen af krigstraumer blandt flygtninge og bemærker, at det vil kræve et samarbejde med de aktører, der er i kontakt med flygtninge, fx kommuner, almen praksis og en række civilsamfundsorganisationer. Det skyldes, at regionen hverken har hjemmel til at række ud til en særlig gruppe af mennesker med henblik på at vurdere deres behandlingsbehov (opsporing) eller til at finansiere denne type indsatser. Regionen kan således ikke række ud inden visitation og dermed inden regionens myndighedsopgaver er aktiveret.

Regionen kan dog godt indgå i et samarbejde med primærsektoren og/eller civilsamfundsorganisationer om et område, hvor regionen har myndighedsopgaven, men hvor primærsektoren og/eller civilsamfundsorganisationen selv gennemfører en bredere indsats. Et samarbejde med en eller flere civilsamfundsorganisationer kan således godt omhandle øget opmærksomhed på tilbud til flygtninge og borgere med krigstraumer – både i regionen og i de konkrete civilsamfundsorganisationer. Regionens andel kan fx bestå i en oplysningskampagne om regionens behandlingstilbud, som regionen finansierer.

De dele af indsatsen, som ligger ud over regionens kompetencer (dvs. indsatser vedrørende opsporing), må primærsektoren og/eller civilsamfundsorganisationen i givet fald selv finansiere. Administrationen bemærker i den forbindelse, at regionen ikke umiddelbart har hjemmel til at finansiere efteruddannelse i fx almen praksis for at øge opmærksomheden og vidensniveauet om symptomer på krigstraumer blandt praktiserende læger m.fl.

Sundhedsreformen indebærer, at en række opgaver skal flyttes fra kommuner til regioner. Opgaverne vedrører sundheds- og omsorgspladser, patientrettet forebyggelse, akutsygepleje og genoptræning mv. Det er administrationens umiddelbare vurdering på baggrund af de nuværende, offentliggjorte udkast til lovpakker, at opgaveflytningen ikke vil opfatte opsporing af fx krigstraumer blandt borgere og flygtninge. Administrationen har dog endnu ikke modtaget alle lovpakker, ligesom administrationen bemærker, at de endnu hverken er vedtaget eller trådt i kraft. Det kan derfor ikke udelukkes, at regionen med den kommende lovgivning vil få den nødvendige hjemmel til at kunne gennemføre og/eller finansiere opsporing.

Hvis der er politisk ønske herom, kan administrationen kontakte Indenrigs- og Sundhedsministeriet med henblik på at ansøge om udvidelse af regionens beføjelser i tilstrækkeligt omfang til, at regionen kan opnå den fornødne hjemmel, også til opsporing.

Administrationens anbefaling:

Hvis der fra politisk side er et ønske om at skærpe opmærksomheden om eksisterende tilbud om udredning og behandling af krigstraumer blandt flygtninge og borgere fra bl.a. Ukraine, anbefaler administrationen at tage initiativ til en oplysningsindsats i samarbejde med en eller flere civilsamfundsorganisationer.

Administrationen anbefaler samtidig, at der afsættes en engangsbevilling på fx 1 mio. kr. til finansiering af indsatsen. Den konkrete anvendelse af midlerne skal afklares nærmere i samarbejde med indsatsens øvrige aktører, men administrationen foreslår, at midlerne bl.a. anvendes til at udvikle informationsmateriale til udlevering, målrettet de berørte borgere og flygtningen med relevant information om regionens og civilsamfundsorganisationen/-organisationernes behandlingsmuligheder. Fokus for oplysningsindsatsen kræver yderligere udfoldelse og konkretisering i samarbejde med bl.a. de relevante civilsamfundsorganisationer og Region Hovedstadens Psykiatri (Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri).

Set i lyset af at ukrainske flygtninge har samme rettigheder i forhold til sundhedsydelse, som øvrige bosatte i Danmark, og da der ikke er kapacitetsudfordringer i forbindelse med behandling for PTSD i Region Hovedstaden, så vurderer administrationen ikke, at der er behov for egentlig ressourcetilførsel til hospitalspsykiatrien i forhold til etablering af yderligere indsatser for traumatiserede flygtninge fra Ukraine.

Hvis den øgede opmærksomhed på tilbud vedrørende behandling af krigstraumer fører til kapacitetsproblemer i psykiatrien (herunder i Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri), må administrationen komme tilbage herom.

Konsekvenser:

Økonomi (mio. kr.)	2026	2027	2028	2029
Etableringsudgifter				
Løn				
Øvrig drift	1,0			
Udgifter i alt	1,0			

Personale (antal)	2026	2027	2028	2029
Årsværk				

Evt. uddybende beskrivelse:

Den konkrete anvendelse af midlerne skal afklares nærmere i samarbejde med indsatsens øvrige aktører, men administrationen foreslår, at midlerne bl.a. anvendes til at udvikle informationsmateriale til udlevering, målrettet de berørte borgere og flygtningen med relevant information om regionens og civilsamfundsorganisationen/-organisationernes behandlingsmuligheder.

Finansiering:

Sundhedskassen	x
Den regionale udviklingskasse	
Det sociale område	

Første tekstudkast til budgetaftalen:

Krigstraumer er invaliderende for den enkelte og for samfundet. Det er derfor vigtigt at man tidligt henvender sig til egen læge og kommer i behandling. Vi finder det afgørende, at krigsflygtninge og borgere har kendskab til de eksisterende behandlingsmuligheder, så de bedst muligt kan få den rette hjælp. Vi afsætter derfor X mio. kr. til at styrke kendskabet til behandling for krigstraumer både regionalt og i civilsamfundsregi. En sådan indsats ønskes planlagt i samarbejde med relevante civilsamfundsorganisationer.